

ЗАКОН

о заштити ваздуха

“Службени гласник РС”, бр. 36 од 15. маја 2009, 10 од 30. јануара 2013, 26 од 23. марта 2021 - др. закон

І. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет уређивања

Члан 1.

Овим законом уређује се управљање квалитетом ваздуха и одређују мере, начин организовања и контрола спровођења заштите и побољшања квалитета ваздуха као природне вредности од општег интереса која ужива посебну заштиту.

Одредбе овог закона не примењују се на загађења проузрокована радиоактивним материјама, индустријским удесима и елементарним непогодама.

Циљеви

Члан 2.

Заштита ваздуха остварује се:

- 1) успостављањем, одржавањем и унапређивањем јединственог система управљања квалитетом ваздуха на територији Републике Србије;
- 2) очувањем и побољшањем квалитета ваздуха кроз утврђивање и остваривање мера у области заштите како би се спречиле или смањиле штетне последице по здравље људи и/или животну средину;
- 3) избегавањем, спречавањем и смањењем загађења која утичу на оштећење озонског омотача *;
- 4) праћењем, прибављањем и процењивањем одговарајућих података о квалитету ваздуха на основу мерења и стандардизованих метода;
- 5) обезбеђивањем доступности података о квалитету ваздуха;
- 6) извршавањем обавеза у складу са потврђеним међународним уговорима;
- 7) међународном сарадњом у области заштите и побољшања квалитета ваздуха и осигурањем доступности тих података јавности.

*Службени гласник РС, број 26/2021

Значење израза

Члан 3.

Поједини изрази употребљени у овом закону имају следеће значење:

- 1) *ваздух* јесте ваздух у тропосфери на отвореном који не укључује ваздух у затвореном простору;
- 2) *престала је да важи* (види члан 82. Закона - 26/2021-3)
- 3) *гориво* је било који чврст, течан или гасовити сагорљиви материјал који се користи за сагоревање у покретном извору загађења и постројењу за сагоревање, осим комуналног и опасног отпада;
- 4) *горња граница оцењивања* је прописани ниво загађујуће материје испод кога се оцењивање може вршити комбинацијом мерења и метода процене на основу математичких модела и/или других меродавних

метода процене;

5) *граница толеранције* јесте проценат дозвољеног прекорачења граничне вредности под прописаним условима;

6) *гранична вредност* јесте највиши дозвољени ниво загађујуће материје у ваздуху, утврђен на основу научних сазнања, како би се избегле, спречиле или смањиле штетне последице по здравље људи и/или животну средину и која се не сме прећи када се једном достигне;

7) *гранична вредност емисије* је максимално дозвољена вредност концентрације загађујуће материје у отпадним гасовима из стационарних и покретних извора загађења која може бити испуштена у ваздух у одређеном периоду;

8) *доња граница оцењивања* је прописан ниво загађујуће материје испод кога се оцењивање може вршити само помоћу метода процене на основу математичких модела и/или других метода процене;

9) *допринос загађењу из природних извора* јесу емисије загађујућих материја настале услед природних догађаја као што су сеизмичке и геотермалне активности, шумски пожари, екстремне временске појаве, укључујући полен, које нису директно или индиректно изазване људским активностима;

10) *дугорочни циљ* је ниво загађујуће материје који се поставља као циљ у дужем временском периоду, ако применом одговарајућих мера граничну вредност није могуће достићи у задатом року;

11) *емисија* јесте испуштање загађујућих материја у гасовитом, течном или чврстом агрегатном стању из извора загађивања у ваздух;

12) *престала је да важи* (види члан 82. Закона - 26/2021-3)

13) *загађујућа материја* јесте свака материја (унета директно или индиректно од стране човека у ваздух) присутна у ваздуху, која има штетне ефекте по здравље људи и животну средину у целини;

14) *заинтересована јавност* је јавност на коју рад постројења и обављање активности утиче или је вероватно да ће утицати, укључујући невладине организације које се баве заштитом животне средине и које су евидентирани код надлежног органа;

15) *индикативна мерења* јесу мерења за које се постављају мање строги захтеви у погледу квалитета података од оних који се захтевају за фиксна мерења;

16) *јавност* јесу једно или више физичких или правних лица, њихова удружења, организације или групе;

17) *концентрација о којој се извештава јавност* је ниво загађујуће материје чије прекорачење представља опасност по здравље посебно осетљивих делова популације од краткотрајне изложености, о којој је неопходно хитно и одговарајуће информисање јавности;

18) *концентрација опасна по здравље људи* је ниво загађујуће материје чије прекорачење представља опасност по здравље људи од краткотрајне изложености, при чијој се појави хитно морају предузети одговарајуће прописане мере;

19) *критични ниво* јесте ниво загађујуће материје заснован на научним сазнањима, изнад кога се може појавити директан штетан ефекат на неке рецепторе као што су дрвеће, друге биљке или природни екосистеми али не на људе;

20) *максимална национална емисија* јесте максимална количина загађујућих материја изражена у килотонама која у Републици Србији може бити емитована у једној календарској години у складу са потврђеним међународним уговорима;

21) *ниво загађујуће материје* јесте концентрација загађујуће материје у ваздуху или њихово таложење на површини у одређеном временском периоду, којима се изражава квалитет ваздуха;

22) *ненамерно испуштене дуготрајне органске загађујуће супстанце* јесу супстанце које су перзистентне, биоакумулативне и токсичне, које се емитују из стационарних и покретних извора загађивања, као на пример полихлоровани дибензофуран и полихлоровани дибензодиоксини, полициклични ароматични угљоводоници, хексахлорбензен и полихлоровани бифенили;

- 23) *овлашћено правно лице* јесте стручна организација акредитована као лабораторија за испитивање, која испуњава прописане услове и поседује дозволу министарства надлежног за послове заштите животне средине (у даљем тексту: Министарство) да врши мониторинг ваздуха и/или мерење емисије;
- 24) *оператер* јесте свако привредно друштво, друго правно лице или предузетник које у складу са прописима управља постројењем, контролише га или је овлашћен за доношење економских одлука у области техничког функционисања постројења;
- 25) *основне руралне локације* јесу мерна места удаљена од значајних извора загађења ваздуха која се користе за обезбеђивање података о основним концентрацијама загађујућих материја на местима која нису директно изложена загађењу ваздуха;
- 26) *основне урбане локације* јесу мерна места у урбаним подручјима на којима су нивои изложености загађујућој материји опште градске популације репрезентативни;
- 27) *оцењивање квалитета ваздуха* је сваки метод који се користи за мерења, прорачуне, прогнозе и процене нивоа загађујућих материја ради одређивања подручја према нивоу загађености;
- 28) *планови и програми* јесу инструменти којима се утврђују мере у циљу достизања граничних и циљних вредности, у случају да су оне прекорачене;
- 29) *покретни извор загађивања* је мотор са унутрашњим сагоревањем уграђен у транспортно средство или радне машине;
- 30) *постројење за сагоревање* је технички систем (ложиште) у коме се гориво оксидује у циљу коришћења на тај начин произведене топлоте;
- 31) *прекурсори озона* јесу супстанце које доприносе формирању приземног озона;
- 32) *приземни озон* је озон који се налази у најнижим слојевима тропосфере;
- 33) *супстанце које оштећују озонски омотач* јесу супстанце које имају потенцијал оштећења озонског омотача већи од нуле, и то: хлорофлуороугљеници, други потпуно халогеновани хлорофлуороугљеници, халони, угљен тетрахлорид, 1,1,1-трихлороетан (метил хлороформ), метил бромид, бромфлуороугљоводоници, хлорофлуороугљоводоници и бромохлорометан, било да су саме или у мешавини, нове, сакупљене, обновљене или обрађене, које се контролишу у складу са **Монтреалским протоколом о супстанцама које оштећују озонски омотач**;
- 34) *стационарни извор загађивања* је стационарна техничка јединица, укључујући и постројење за сагоревање, у којој се изводи једна или више активности које могу довести до загађења ваздуха, као и свака друга активност код које постоји техничка повезаност са активностима које се изводе на том месту и које могу произвести емисије и загађење;
- 35) *толерантна вредност* јесте гранична вредност увећана за границу толеранције;
- 36) *укупне таложне материје* јесу укупна маса загађујућих материја која је доспела из атмосфере на површину (нпр. тла, вегетације, воде, зграда итд.) у датом подручју у одређеном временском периоду;
- 37) *фиксна мерења* јесу мерења која се врше на фиксним локацијама, континуалним или повременим узимањем узорака у циљу утврђивања нивоа загађујућих материја у складу са релевантним циљевима квалитета података;
- 38) *флуоровани гасови са ефектом стаклене баште* јесу флуоровани гасови који имају потенцијал оштећења озонског омотача једнак нули, а који имају потенцијал глобалног загревања, и то: флуороугљоводоници, перфлуороугљеници и сумпорхексафлуорид;
- 39) *циљна вредност* јесте ниво загађујуће материје утврђен како би се избегли, спречили или смањили штетни ефекти по здравље људи и/или животну средину у целини, која ће бити постигнута у утврђеном року.

Овлашћења и дужности у заштити и побољшању квалитета ваздуха

Заштиту и побољшање квалитета ваздуха обезбеђују, у оквиру својих овлашћења, Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе, привредна друштва, предузетници, као и друга правна и физичка лица.

Привредна друштва, друга правна лица и предузетници који у обављању делатности утичу или могу утицати на квалитет ваздуха дужни су да: обезбеде техничке мере за спречавање или смањивање емисија у ваздух; планирају трошкове заштите ваздуха од загађивања у оквиру инвестиционих и производних трошкова; прате утицај своје делатности на квалитет ваздуха; обезбеде друге мере заштите, у складу са овим законом и законима којима се уређује заштита животне средине.

Праћење квалитета ваздуха и праћење емисија у ваздух обављају надлежни органи државне управе и правна лица која имају дозволу за обављање ове делатности.

II. КОНТРОЛА КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА

Зоне и агломерације

Члан 5.

Зона представља део територије Републике Србије са дефинисаним границама, одређен у циљу оцењивања и управљања квалитетом ваздуха која са становишта контроле, одржавања и/или унапређења стања квалитета ваздуха, чини карактеристичну функционалну целину.

Агломерација је зона са више од 250.000 становника.

Агломерација може бити и зона са мањим бројем становника, ако је густина насељености у тој зони већа од прописане, па је због тога оправдана потреба за оцењивањем и управљањем квалитетом ваздуха.

Влада прописује густину насељености за установљивање агломерације када је број становника у зони мањи од 250.000.

Одређивање зона и агломерација

Члан 6.

Зоне и агломерације одређују се на основу оцено квалитета ваздуха, у зависности од утврђене горње и доње границе оцењивања.

Одређивање зона и агломерација из става 1. овог члана преиспитује се најмање једном у пет година, према условима за мониторинг утврђеним актом Владе из члана 9. став 3. овог закона.

Одређивање зона и агломерација из става 1. овог члана преиспитује се и у краћем периоду, у случају насталих промена у активностима значајним за повећање концентрација загађујућих материја.

У циљу контроле, одржавања стања и/или унапређења квалитета ваздуха Влада одређује зоне и агломерације на територији Републике Србије.

Оцењивање квалитета ваздуха у зонама и агломерацијама

Члан 7.

У Републици Србији оцењује се квалитет ваздуха с обзиром на ниво загађујућих материја у зависности од доње и горње границе оцењивања и то:

1) у свим зонама и агломерацијама у којима ниво загађујућих материја прелази горњу границу оцењивања за те загађујуће материје, за оцењивање квалитета ваздуха користе се подаци добијени фиксним мерењима који се могу допуњавати подацима добијеним техникама моделовања и/или индикативним мерењима;

2) у свим зонама и агломерацијама у којима је ниво загађујућих материја испод горње границе оцењивања установљене за те загађујуће материје, за оцењивање квалитета ваздуха може се користити комбинација фиксних мерења и техника моделовања и/или индикативних мерења;

3) у свим зонама и агломерацијама у којима је ниво загађујућих материја испод доње границе оцењивања установљене за те загађујуће материје, за оцењивање квалитета ваздуха користе се технике моделовања и/или

технике процењивања.

Изузетно од става 1. тачка 3) овог члана, мерења се врше и на основим руралним локацијама, удаљеним од значајних извора загађења ваздуха, у циљу обезбеђења минималних информација о нивоу загађујућих материја.

Загађујуће материје у погледу којих се врши оцењивање квалитета ваздуха

Члан 8.

Оцењивање квалитета ваздуха врши се обавезно у погледу концентрација сумпор диоксида, азот диоксида и оксида азота, суспендованих честица (ПМ₁₀, ПМ_{2.5}), олова, бензена и угљенмоноксида, приземног озона, арсена, кадмијума, никла и бензо(а)пирена (у даљем тексту: загађујућих материја), а може и за друге загађујуће материје, које су као такве утврђене релевантним међународним прописима.

1. Мониторинг квалитета ваздуха

Услови за вршење мониторинга квалитета ваздуха

Члан 9.

У циљу ефикасног управљања квалитетом ваздуха успоставља се јединствени функционални систем праћења и контроле степена загађења ваздуха и одржавања базе података о квалитету ваздуха (у даљем тексту: мониторинг квалитета ваздуха).

Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе, у оквиру своје надлежности утврђене законом, обезбеђују мониторинг квалитета ваздуха.

Услове за мониторинг квалитета ваздуха на територији Републике Србије утврђује Влада, на предлог Министарства.

Актом из става 3. овог члана, утврђују се нарочито:

- 1) критеријуми за одређивање минималног броја мерних места и локације за узимање узорак у случају фиксних мерења и у случају када су фиксна мерења допуњена индикативним мерењима или поступцима моделовања;
- 2) методологија мерења и оцењивања квалитета ваздуха (референтне методе мерења и критеријуми за оцењивање концентрација);
- 3) захтеви у погледу података који се користе за оцењивање квалитета ваздуха;
- 4) начин обезбеђења квалитета података за оцењивање квалитета ваздуха (према захтеву стандарда SRPS ISO/IEC 17025);
- 5) обим и садржај информација о оцењивању квалитета ваздуха.

Систем мониторинга квалитета ваздуха

Члан 10.

Системом мониторинга квалитета ваздуха успоставља се државна и локалне мреже мерних станица и/или мерних места за фиксна мерења.

Праћење квалитета ваздуха може се обављати и наменски индикативним мерењима, на основу акта надлежног органа за послове заштите животне средине када је потребно утврдити степен загађености ваздуха на одређеном простору који није обухваћен мрежом мониторинга квалитета ваздуха.

Државна мрежа

Члан 11.

Државна мрежа мерних станица и/или мерних места (у даљем тексту: државна мрежа) успоставља се за праћење квалитета ваздуха на нивоу Републике Србије.

Државна мрежа саставни је део праћења квалитета животне средине и финансира се из буџета Републике Србије.

Државна мрежа успоставља се у складу са Програмом контроле квалитета ваздуха, којим се одређује број и распоред мерних станица и/или мерних места у одређеним зонама и агломерацијама, као и обим, врста и учесталост мерења.

Програм из става 3. овог члана доноси Влада, на предлог Министарства.

Успостављање државне мреже

Члан 12.

Државну мрежу чине мерне станице и/или мерна места за мерење:

- 1) регионалног и прекограничног атмосферског преноса загађујућих материја у ваздуху и аероседиментима у оквиру међународних обавеза;
- 2) квалитета ваздуха у насељима, индустријским и ненасељеним подручјима;
- 3) квалитета ваздуха у заштићеним природним добрима и заштићеној околини непокретних културних добара;
- 4) квалитета ваздуха у подручјима под утицајем одређених извора загађивања, укључујући покретне изворе;
- 5) алергеног полена.

Надлежност над државном мрежом

Члан 13.

Министарство се стара о спровођењу Програма контроле квалитета ваздуха у државној мрежи.

Министарство обавља координацију активности државне мреже и сарађује са другим органима државне управе који на основу посебних прописа учествују у праћењу квалитета ваздуха, посебно са органима надлежним за заштиту здравља људи, заштиту природе, праћење метеоролошких услова и друго, као и са органима аутономне покрајине и јединицама локалне самоуправе.

Праћење квалитета ваздуха у државној мрежи, у оквиру својих надлежности, врше Агенција за заштиту животне средине (у даљем тексту: Агенција), републичка организација надлежна за хидролошке и метеоролошке послове и овлашћена правна лица.

Републичка организација надлежна за хидролошке и метеоролошке послове и овлашћена правна лица из става 3. овог члана дужни су да податке о извршеним мерењима достављају Агенцији.

Мониторинг прекограничног загађења

Члан 14.

У случају из члана 12. тачка 1) овог закона, републичка организација надлежна за хидролошке и метеоролошке послове може, у складу са прописима и у складу са Програмом контроле квалитета ваздуха, успоставити једну или више заједничких мерних станица, које покривају суседне зоне у нашој и суседним државама, да би се добила неопходна просторна резолуција.

Локална мрежа

Члан 15.

Локална мрежа мерних станица и/или мерних места (у даљем тексту: локална мрежа) успоставља се за праћење квалитета ваздуха на нивоу аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе.

Локалну мрежу чине допунске мерне станице и/или мерна места које надлежни орган аутономне покрајине и надлежни орган јединице локалне самоуправе одређују на основу мерења или поступака процене за зоне и агломерације за које нема података о нивоу загађујућих материја, у складу са својим потребама и могућностима.

Мониторинг квалитета ваздуха у локалној мрежи обавља се према програму који за своју територију доноси надлежни орган аутономне покрајине и надлежни орган јединице локалне самоуправе а који мора бити усклађен са програмом из члана 11. став 3. овог закона.

Министарство даје сагласност на програм којим се успоставља локална мрежа из става 3. овог члана.

Средства за реализацију програма контроле квалитета ваздуха у локалној мрежи обезбеђују се из буџета аутономне покрајине и буџета јединице локалне самоуправе.

Надлежни орган аутономне покрајине и надлежни орган јединице локалне самоуправе обавља координацију свих активности локалне мреже.

Надлежни орган аутономне покрајине и надлежни орган јединице локалне самоуправе обавља послове праћења квалитета ваздуха из става 1. овог члана преко овлашћеног правног лица.

Надлежни орган аутономне покрајине и надлежни орган јединице локалне самоуправе може да оснује правно лице које управља аутоматским мониторингом квалитета ваздуха, прати рад аутоматских станица, прикупља и обрађује податке добијене контролом квалитета ваздуха у локалној мрежи под условима који су прописани актом из члана 60. овог закона.

Надлежни орган аутономне покрајине и надлежни орган јединице локалне самоуправе дужни су да податке о резултатима мониторинга квалитета ваздуха јавно објаве и доставе Агенцији.

Мерења посебне намене

Члан 16.

У случајевима када постоји основана сумња да је дошло до загађења ваздуха које може нарушити здравље људи и/или животну средину морају се обавити наменска мерења нивоа загађујућих материја.

Министарство, односно надлежни орган аутономне покрајине и надлежни орган јединице локалне самоуправе утврђује оправданост основане сумње из става 1. овог члана и доноси одлуку о мерењима посебне намене која садржи начин и рокове мерења, као и врсту загађујућих материја које је потребно мерити.

Мерења посебне намене Министарство, односно надлежни орган аутономне покрајине и надлежни орган јединице локалне самоуправе обавља преко надлежних органа државне управе или овлашћеног правног лица.

Подаци о квалитету ваздуха

Члан 17.

Надлежни орган аутономне покрајине, надлежни орган јединице локалне самоуправе, републичка организација надлежна за хидролошке и метеоролошке послове и овлашћена правна лица дужни су да податке о квалитету ваздуха добијене контролом квалитета ваздуха из државне и локалне мреже, као и резултате мерења посебне намене, достављају Агенцији, до 15. у месецу за претходни месец, а годишњи извештај, најкасније 60 дана од дана истека календарске године за претходну годину.

Агенција, надлежни орган аутономне покрајине и надлежни орган јединице локалне самоуправе дужни су да податке из става 1. овог члана учине доступним јавности и објаве у средствима јавног информисања, електронским медијима, као и на својим веб-страницама.

Подаци из става 1. овог члана користе се за оцењивање квалитета ваздуха, као и за израду извештаја о стању квалитета ваздуха и саставни су део информационог система о квалитету ваздуха.

III. ЗАХТЕВИ КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА

Одређивање захтева квалитета ваздуха

Члан 18.

У циљу управљања квалитетом ваздуха Влада, на предлог Министарства, прописује захтеве квалитета ваздуха.

Захтеве квалитета ваздуха чине нумеричке вредности граничних вредности нивоа загађујућих материја у ваздуху, доње и горње границе оцењивања квалитета ваздуха, критичних нивоа, граница толеранције и толерантних вредности, циљних вредности и (националних) дугорочних циљева загађујућих материја у ваздуху, концентрација опасних по здравље људи и концентрација о којима се извештава јавност.

Актом из става 1. овог члана прописују се и рокови за постизање граничних и/или циљних вредности, у случајевима када су оне прекорачене.

Забрана прекорачења граничних и/или циљних вредности

Члан 19.

Граничне и/или циљне вредности нивоа загађујућих материја у ваздуху, прописане у складу са чланом 18. овог закона, не смеју бити прекорачене када се једном достигну.

Продужење рокова и изузеци

Члан 20.

Када се у одређеној зони или агломерацији усклађеност са граничним вредностима појединих загађујућих материја не може постићи у роковима одређеним актом из члана 18. став 1. овог закона Влада може, на предлог Министарства, продужити рокове за постизање тих вредности на највише пет година само за ту специфичну зону или агломерацију, под условом да је за ту зону или агломерацију донет План квалитета ваздуха.

У случају из става 1. овог члана не смеју се прекорачити толерантне вредности прописане актом из члана 18. став 1. овог закона.

Категорије квалитета ваздуха

Члан 21.

Према нивоу загађености, полазећи од прописаних граничних и толерантних вредности, а на основу резултата мерења, утврђују се следеће категорије квалитета ваздуха:

1) прва категорија – чист или незнатно загађен ваздух где нису прекорачене граничне вредности нивоа ни за једну загађујућу материју;

2) друга категорија – умерено загађен ваздух где су прекорачене граничне вредности нивоа за једну или више загађујућих материја, али нису прекорачене толерантне вредности ни једне загађујуће материје;

3) трећа категорија – прекомерно загађен ваздух где су прекорачене толерантне вредности за једну или више загађујућих материја.

Ако за неку загађујућу материју није прописана граница толеранције, њена гранична вредност ће се узети као толерантна вредност.

Категорије квалитета ваздуха утврђују се једном годишње за протеклу календарску годину.

Листу категорија квалитета ваздуха по зонама и агломерацијама на територији Републике Србије доноси Влада и објављује их у „Службеном гласнику Републике Србије“, електронским медијима, као и на веб-страници Владе и Министарства.

Заштита и унапређење квалитета ваздуха

Члан 22.

У зони и/или агломерацији у којој је утврђено да је квалитет ваздуха прве категорије спроводе се превентивне мере, ради спречавања загађивања ваздуха преко граничних вредности.

У зони и/или агломерацији у којој је утврђено да је квалитет ваздуха друге категорије спроводе се мере за смањење загађивања ваздуха, ради достизања граничних вредности, као и смањења до испод граничних

вредности.

У зони и/или агломерацији у којој је утврђено да је квалитет ваздуха треће категорије спроводе се мере за смањење загађивања ваздуха, ради краткорочног постизања толерантних вредности и дугорочног обезбеђивања граничних вредности.

Обавештавање јавности у случају прекорачења концентрација

Члан 23.

Кад се прекорачи концентрација о којој се извештава јавност утврђена актом из члана 18. став 1. овог закона или концентрација поједине загађујуће материје опасне по здравље људи, Министарство, надлежни орган аутономне покрајине и надлежни орган јединице локалне самоуправе, дужан је да обавести јавност путем радија, телевизије, дневних новина, интернета и/или на други погодан начин.

1. Посебне врсте загађења

Загађења из природних извора

Члан 24.

Влада сваке године доноси Листу зона и агломерација у којима су установљена прекорачења граничних вредности која потичу из природних извора.

Листа зона и агломерација из става 1. овог члана доноси се на предлог Министарства, а на основу података о концентрацијама и изворима, као и доказа који показују да се ова прекорачења могу приписати природним изворима.

Уколико се прекорачења граничних вредности могу приписати природним изворима, таква прекорачења се неће сматрати прекорачењима у смислу овог закона.

Прекорачења због посипања путева

Члан 25.

Влада доноси Листу зона и агломерација у којима се граничне вредности PM_{10} фракције суспендованих честица у ваздуху прекорачују због подизања прашине проузроковане посипањем путева песком и сољу у зимском периоду.

Листа зона и агломерација из става 1. овог члана утврђује се на предлог Министарства, а на основу података о концентрацијама и изворима, као и доказа који показују да се ова прекорачења могу приписати посипању путева песком и сољу у зимском периоду.

У зонама и агломерацијама у којима су граничне вредности PM_{10} фракције суспендованих честица у ваздуху прекорачене због подизања прашине проузроковане посипањем путева песком и сољу у зимском периоду, таква прекорачења се неће сматрати прекорачењима у смислу овог закона.

IV. СТРАТЕГИЈА, ПЛАНОВИ И ПРОГРАМИ

Инструменти националне политике и планирања

Члан 26.

Инструменти политике и планирања заштите ваздуха су:

- 1) Стратегија заштите ваздуха;
- 2) планови квалитета ваздуха;
- 3) краткорочни акциони планови;
- 4) Национални програм за постепено смањивање годишњих максималних националних емисија загађујућих материја;
- 5) планови оператера за смањење емисија из стационарних постројења.

Стратегија заштите ваздуха, планови квалитета ваздуха и краткорочни акциони планови доносе се у циљу очувања и побољшања квалитета ваздуха и избегавања, спречавања или смањења штетних последица по здравље људи и/или животну средину.

Национални програм за постепено смањивање годишњих максималних националних емисија загађујућих материја и то: сумпордиоксида (SO₂), азотних оксида (NO_x), испарљивих органских једињења и амонијака (NH₃) доноси се у циљу усаглашавања укупних емисија у Републици Србији са утврђеним годишњим максималним националним емисијама загађујућих материја.

План оператера за смањење емисија из стационарних постројења доноси оператер у циљу предузимања мера за смањење загађења ваздуха, примене одређених техничко-технолошких решења и планирања трошкова смањења емисија.

1. Стратегија заштите ваздуха

Стратегија заштите ваздуха као инструмент националне политике

Члан 27.

Стратегија заштите ваздуха (у даљем тексту: Стратегија) је основни документ на основу кога се доносе планови квалитета ваздуха, краткорочни акциони планови и програми за смањење емисија загађујућих материја у ваздух и који морају да буду у сагласности са њом.

Стратегија се усклађује са другим националним, општим и секторским плановима и политикама.

Министарство припрема предлог Стратегије који доноси Влада за период од шест година.

Циљ и садржај Стратегије

Члан 28.

Стратегија је документ којим се обезбеђују услови за успостављање институционалног система на основу кога се предузимају мере за избегавање, спречавање или смањење загађења ваздуха и штетних последица по здравље људи и/или животну средину у целини, на територији Републике Србије.

Стратегија садржи нарочито:

- 1) опште информације (податке о локацијама, климатске и топографске податке, број становника, мерне станице и/или мерна места);
- 2) кључне елементе за процену тренутног стања квалитета ваздуха;
- 3) циљеве које треба постићи;
- 4) активности које је потребно предузети ради постизања задатих циљева;
- 5) дугорочне и краткорочне мере за спречавање, ублажавање и контролу загађивања ваздуха;
- 6) временски оквир у коме ће се пренети захтеви квалитета ваздуха који се примењују у ЕУ;
- 7) временски оквир за постизање задатих циљева који се тичу квалитета ваздуха;
- 8) захтеве за интегрисањем циљева и мера заштите квалитета ваздуха у друге секторске политике;
- 9) истраживања која је неопходно спровести у циљу реализације Стратегије и постизања задатих циљева;
- 10) начин извештавања о реализацији Стратегије;
- 11) поступке евалуације извештаја;
- 12) разлоге за преиспитивање и кориговање стратешких опредељења;
- 13) приказ извора и начина коришћења средстава и других ресурса неопходних за реализацију стратешких циљева.

Акциони план

Члан 29.

Реализација Стратегије остварује се доношењем акционог плана за заштиту ваздуха, атмосфере *, који је њен саставни део и садржи:

- 1) конкретне мере које се предузимају ради реализације циљева Стратегије;
- 2) рокове за реализацију циљева Стратегије;
- 3) носиоце активности.

Носилац израде плана из става 1. овог члана је Министарство у сарадњи са другим надлежним органима.

*Службени гласник РС, број 26/2021

Извештај о реализацији Стратегије

Члан 30.

Министарство подноси извештај о реализацији Стратегије Влади једном у три године.

Извештај из става 1. овог члана, Министарство ставља на увид јавности у складу са одредбама овог закона, а мишљење јавности може бити узето у обзир приликом доношења одлуке о преиспитивању и кориговању стратешких опредељења.

2. Планови квалитета ваздуха

Доношење планова квалитета ваздуха

Члан 31.

У зонама и агломерацијама у којима је ваздух треће категорије, односно када загађење ваздуха превазилази ефекте мера које се предузимају, односно када је угрожен капацитет животне средине или постоји стално загађење ваздуха на одређеном простору, надлежни орган аутономне покрајине и надлежни орган јединице локалне самоуправе дужан је да донесе План квалитета ваздуха са циљем да се постигну одговарајуће граничне вредности или циљне вредности утврђене актом из члана 18. став 1. овог закона.

План из става 1. овог члана доноси се на основу оцене стања квалитета ваздуха и обухвата све главне загађујуће материје и главне изворе загађивања ваздуха који су довели до загађења.

Изузетно од става 1. овог члана, надлежни орган аутономне покрајине и надлежни орган јединице локалне самоуправе, није у обавези да донесе План квалитета ваздуха у случају прекорачења из члана 24. став 2. овог закона, као и члана 25. став 2. овог закона, осим у случају да се прекорачења могу приписати и другим изворима суспендованих честица PM_{10} , а не само посипању путева песком и сољу у зимском периоду.

Министарство даје сагласност на планове квалитета ваздуха.

Садржај планова квалитета ваздуха

Члан 32.

Планови квалитета ваздуха садрже нарочито:

- 1) податке о локацији (подручју) повећаног загађења;
- 2) основне информације о зони и агломерацији;
- 3) податке о врсти и степену загађења;
- 4) податке о извору загађења;
- 5) анализу ситуације и фактора који су утицали на појаву прекорачења;
- 6) детаље о мерама или пројектима побољшања који су постојали пре ступања на снагу овог закона;

7) детаље о мерама или пројектима који су примењени са циљем смањења загађења након ступања на снагу овог закона;

8) детаље о мерама или пројектима који се планирају у дугорочном периоду;

9) органе надлежне за развој и спровођење плана;

10) листу докумената, публикација и слично којима се поткрепљују подаци наведени у плану.

Планови квалитета ваздуха могу да садрже и мере прописане краткорочним акционим плановима из члана 34. овог закона.

У случају прекорачења оних граничних вредности за које је рок за постизање већ истекао, плановима квалитета ваздуха утврђују се одговарајуће мере, како би се период прекорачења скратио највише што може.

Плановима квалитета ваздуха могу се утврдити специфичне мере намењене заштити осетљивих група становништва, посебно деце.

Министар ближе прописује садржај планова квалитета ваздуха.

3. Краткорочни акциони планови

Доношење краткорочних акционих планова

Члан 33.

Надлежни орган аутономне покрајине, односно надлежни орган јединице локалне самоуправе је дужан да донесе краткорочне акционе планове у зони или агломерацији која се налази на њиховој територији у случају да:

1) постоји опасност да нивои загађујућих материја у ваздуху прекораче једну или више концентрација опасних по здравље људи утврђених актом из члана 18. став 1. овог закона.

2) постоји опасност да се прекорачи концентрација приземног озона опасна по здравље људи, утврђена актом из члана 18. став 1. овог закона, ако надлежни орган процени, узимајући у обзир географске, метеоролошке и економске услове, да постоји значајан потенцијал да се смањи ризик, трајање и озбиљност таквог прекорачења.

Краткорочни акциони планови могу се, ради заштите здравља људи и/или животне средине по потреби, донети и у случају да постоји опасност од прекорачења једне или више граничних или циљних вредности за поједине загађујуће материје које су утврђене актом из члана 18. став 1. овог закона.

Министарство даје сагласност на краткорочне акционе планове.

Садржај краткорочних акционих планова

Члан 34.

Краткорочни акциони планови из члана 33. овог закона садрже нарочито мере које се краткорочно предузимају у циљу смањења ризика или трајања таквог прекорачења.

Краткорочним акционим планом из става 1. овог члана могу се, у зависности од сваког појединачног случаја, предузети делотворне мере за контролу активности које доприносе настанку опасности од прекорачења одговарајућих граничних или циљних вредности или концентрација опасних по здравље људи и, по потреби, привремено зауставити наведене активности.

Краткорочним акционим плановима могу се предвидети мере у вези са саобраћајем моторних возила, у складу са посебним законом, радовима на изградњи, бродовима на везу, радом индустријских постројења, употребом производа који садрже загађујуће материје и грејањем домаћинства, као и специфичне активности намењене заштити осетљивих група становништва, нарочито деце.

Министар ближе прописује садржај краткорочних акционих планова.

Доступност јавности краткорочних акционих планова

Члан 35.

Краткорочни акциони планови и информације о начину на који ће се примењивати, морају бити доступни јавности и заинтересованим организацијама, као што су организације које се баве заштитом животне средине, организације које заступају интересе осетљивих група становништва, здравственим организацијама и удружењима привредника.

Планови у случају прекограничног аерозагађења

Члан 36.

Надлежни орган јединице локалне самоуправе је дужан да, у случају када се било која гранична вредност, критични ниво, граница толеранције, циљна вредност и дугорочни циљ, концентрација опасна по здравље људи или концентрација о којој се извештава јавност прекорачи због значајног прекограничног преноса ваздухом загађујућих материја или њихових прекурсора о томе обавести Министарство, и по потреби, надлежни орган аутономне покрајине.

Министарство ће у случају из става 1. овог члана, по потреби, предузети заједничке активности са надлежним органима друге државе, као што су припрема заједнички координираног плана квалитета ваздуха и/или припрема и примена краткорочног акционог плана за суседне зоне у нашој и суседним земљама и размена потребних информација.

У случају прекорачења концентрације опасне по здравље људи и концентрације о којој се извештава јавност у зонама или агломерацијама у близини државне границе, Министарство ће у најкраћем року о томе обавестити надлежни орган суседне државе.

Министарство информисе јавност у случајевима из ст. 1. и 2. овог члана.

4. Национални програм за постепено смањивање годишњих максималних националних емисија загађујућих материја

Садржај

Члан 37.

Национални програм за постепено смањивање годишњих максималних националних емисија загађујућих материја (у даљем тексту: Национални програм) доноси Влада за период од четири године.

Национални програм садржи:

1) податке о усвојеним инструментима политике заштите ваздуха и мерама за смањење емисија загађујућих материја из члана 26. став 3. овог закона;

2) квантификовану процену ефеката политика и мера из тачке 1) овог става у односу на емисије загађујућих материја из 1990. године, која се узима као референтна*

3) оријентациону процену о могућим значајним променама у географској дистрибуцији максималних националних емисија;

4) друге податке и документацију.

Национални програм мора да буде доступан јавности и заинтересованој јавности.

Информације које се стављају на увид јавности морају да буду јасне, разумљиве, лако доступне и дате правовремено.*

*Службени гласник РС, број 10/2013

Национални план за смањење емисија из постојећих постројења за сагоревање

Члан 38.

Национални план за смањење емисија из постојећих постројења за сагоревање је део Националног програма из члана 37. овог закона.

Национални план за смањење емисија из постојећих постројења за сагоревање садржи нарочито:

- 1) циљеве и у односу на њих дефинисане циљне вредности;
- 2) мере и рокове за постизање циљева и циљних вредности;
- 3) поступак праћења реализације овог плана.

5. План оператера за смањење емисија из стационарних постројења Израда и садржај плана

Члан 39.

На подручју у ком је утврђена трећа категорија квалитета ваздуха орган надлежан за послове заштите животне средине, налаже оператеру да изради план за смањење емисија из стационарних извора загађења ваздуха и одређује рок за израду тог плана.

Оператер је дужан да у року из става 1. овог члана изради План оператера за смањење емисија из стационарних извора загађења.

План оператера за смањење емисија из стационарних извора загађења садржи:

- 1) опис последица прекомерног загађивања ваздуха;
- 2) зону у којој се налази оператер;
- 3) мере за постизање побољшања квалитета ваздуха;
- 4) опис одабраних технолошких и других решења;
- 5) процену трошкова;
- 6) редослед спровођења планираних активности;
- 7) рок за спровођење планираних активности;
- 8) средства за спровођење плана;
- 9) друге податке и документацију.

Сагласност на план из става 2. овог члана даје орган који је наложио израду тог плана.

V. МЕРЕ ЗА ПОБОЉШАЊЕ КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА

Мере за спречавање и смањење загађивања ваздуха

Члан 40.

Мере за спречавање и смањење загађивања ваздуха и побољшање квалитета ваздуха обухватају:

- 1) прописивање граничних вредности емисија загађујућих материја из стационарних извора загађивања;
- 2) прописивање граничних вредности емисија загађујућих материја из покретних извора загађивања;
- 3) усклађивање са максималним националним емисијама након њиховог утврђивања за поједине загађујуће материје;
- 4) прописивање дозвољених количина појединих загађујућих материја у одређеним производима;
- 5) смањење емисија гасова са ефектом стаклене баште;
- 6) постепено смањивање употребе супстанци које оштећују озонски омотач;
- 7) остале мере за спречавање и смањење загађења.

1. Стационарни извори загађивања

1.1. Емисије из стационарних извора загађивања

Члан 41.*

Влада прописује:*

1) граничне вредности емисије загађујућих материја у ваздуху из стационарних извора загађивања, осим постројења за сагоревање;*

2) начин, поступак, учесталост и методологију мерења емисије загађујућих материја;*

3) критеријуме за успостављање мерних места за мерење емисије;*

4) поступак вредновања резултата мерења емисије и усклађеност са прописаним нормативима;*

5) садржај извештаја о извршеним мерењима емисије и билансу емисије;*

6) начин достављања података о емисијама за потребе информационог система и рокове достављања података.*

Актом из става 1. овог члана могу се, за постојеће изворе загађивања ваздуха, прописати дозвољена прекорачења граничних вредности емисије одређених загађујућих материја и одредити рок у коме се те вредности морају смањити на ниво граничних вредности емисије.*

*Службени гласник РС, број 10/2013

Емисије из постројења за сагоревање

Члан 42.*

Влада прописује граничне вредности емисије загађујућих материја из постројења за сагоревање имајући у виду врсту, капацитет, старост, планирани радни век постројења и гориво које се у њему користи, као и методе, начин мерења емисије загађујућих материја, критеријуме за избор мерних места, начин провере тачности мерења (контролна мерења и калибрација), начин обраде резултата мерења, начин и рокове за достављање података и поступак одређивања укупне годишње емисије из постројења за сагоревање.*

*Службени гласник РС, број 10/2013

1.2. Емисија испарљивих органских једињења

Контрола емисија испарљивих органских једињења

Члан 43.

У циљу заштите и очувања квалитета ваздуха врши се контрола емисија испарљивих органских једињења из инсталација за складиштење и дистрибуцију нафтних деривата од терминала до бензинских пумпи, као и из технолошких процеса и активности у којима се испарљива органска једињења користе као растварачи.

Складиштење и дистрибуција нафте и нафтних деривата

Члан 44.

Правна лица и предузетници који се баве складиштењем, дистрибуцијом и стављањем у промет нафте и нафтних деривата дужни су да примењују техничке мере у циљу смањења емисија испарљивих органских једињења.

Министарство у сарадњи са министарством надлежним за послове рударства и енергетике прописује техничке мере и захтеве који се односе на дозвољене емисионе факторе за испарљива органска једињења која потичу из процеса складиштења и дистрибуције нафте и нафтних деривата, то јест за складишне, утоварне и истоварне инсталације на терминалима и за цистерне, утоварне и истоварне инсталације у малопродајним објектима.

Члан 45.

Правно лице и предузетник који у свом производном процесу користи органске раствараће дужан је да примењује мере у циљу смањења вредности емисије испарљивих органских једињења испод прописаних вредности.

Влада прописује:

- 1) листу индустријских постројења и активности у којима се контролише емисија испарљивих органских једињења;
- 2) вредности емисије испарљивих органских једињења при одређеној потрошњи раствараћа и укупне дозвољене емисије испарљивих органских једињења из постројења и активности;
- 3) схеме за смањење емисија испарљивих органских једињења.

Схема за смањење емисија испарљивих органских једињења јесте прописани алтернативни начин смањења емисија испарљивих органских једињења.

Правно лице и предузетник који управља индустријским постројењем, односно обавља активности утврђене прописом из става 2. тачка 1) овог члана, може да примени схему за смањење емисија испарљивих органских једињења у случају да је ова могућност прописана у акту из става 2. тачка 2) овог члана.

2. Покретни извори загађивања

Члан 46.

Покретни извори загађивања се могу користити и стављати у промет ако загађујуће материје у издувним гасовима из тих извора не прелазе граничне вредности емисије утврђене техничким прописима, у складу са законом.

Емисије из покретних извора загађивања контролишу се приликом редовног, ванредног и контролног техничког прегледа, у складу са одговарајућим техничким прописом и законом којим се уређује безбедност саобраћаја.

3. Максималне националне емисије

Члан 47.

Максималне националне емисије утврђују се за ацидификујуће и еутрофикујуће загађујуће материје и прекурсоре озона и то за: сумпордиоксид (SO_2), азотне оксиде (NO_x), испарљива органска једињења и амонијак (NH_3), у циљу унапређења и заштите животне средине и здравља људи од штетног дејства ацидификације, еутрофикације и приземног озона, а ради постизања дугорочних циљева који подразумевају одржавање критичних нивоа и заштиту становништва.

Влада утврђује максималне националне емисије из става 1. овог члана, и то: максималне националне емисије у 1990. и 2010. години; процењене максималне националне емисије у 2020. години; проценат смањења максималних националних емисија у 2020. години у односу на референтну 1990. годину, као и методологију за израду инвентара емисија и пројекција и обавезу ажурирања инвентара емисија и пројекција на годишњем нивоу.*

*Службени гласник РС, број 10/2013

4. Дозвољене количине загађујућих материја у одређеним производима

Фосилна горива

Члан 48.

Горива која се стављају у промет, односно користе у стационарним и покретним изворима загађивања не могу да се производе, увозе и стављају у промет ако не задовољавају захтеве прописане техничким прописом који се односи на квалитет тог горива.

Техничким прописом из става 1. овог члана прописују се технички и други захтеви које то гориво мора да испуњава, дозвољену количину загађујућих материја у гориву, методе испитивања горива, начин утврђивања квалитета и доказивања усклађености са прописаним граничним вредностима.

Боје и лакови

Члан 49.

У циљу смањивања емисија испарљивих органских једињења из боја и лакова прописује се максимално дозвољени садржај појединих испарљивих органских једињења у бојама и лаковима.

Максимално дозвољени садржај испарљивих органских једињења у бојама и лаковима утврђен је прописима којима се уређују хемикалије.

5. Емисије гасова са ефектом стаклене баште

Члан 50.

Гасови са ефектом стаклене баште су угљендиоксид (CO_2), метан (CH_4), азотсубоксид (N_2O), флуороугљоводоници (HFCs), перфлуороугљеници (PFCs) и сумпорхексафлуорид (SF_6).

Спречавање и смањење загађивања ваздуха које утиче на промену климе спроводи се:

- 1) применом мера за смањење емисија гасова са ефектом стаклене баште;
- 2) праћењем емисија гасова са ефектом стаклене баште из извора и праћењем одстрањених количина ових гасова путем понора.

Мере из става 2. тачка 1) овог члана реализују се:

- 1) развојем и коришћењем чистијих технологија којима се спречава или смањује емисија гасова са ефектом стаклене баште;
- 2) подстицањем коришћења обновљивих извора енергије;
- 3) подстицањем енергетске ефикасности;
- 4) активностима којима се повећава одстрањивање гасова са ефектом стаклене баште из атмосфере.

Мере из става 2. тачка 1) овог члана могу се спроводити у оквиру Механизма чистог развоја Кјото протокола.

Влада оснива Национално тело за спровођење Механизма чистог развоја које одобрава програме и пројекте који се спроводе у оквиру механизма чистог развоја.

Влада прописује критеријуме и начин одобравања програма и пројеката који се реализују у оквиру Механизма чистог развоја.

Ради праћења емисија и одстрањених количина гасова са ефектом стаклене баште из става 2. тачка 2) овог члана успоставља се Национални инвентар емисије гасова са ефектом стаклене баште.

Национални инвентар из става 7. овог члана води Агенција.

Подаци из Националног инвентара емисије гасова са ефектом стаклене баште су јавни.

Влада прописује методологије прикупљања података за Национални инвентар из става 7. овог члана.

6. Поступање са супстанцама које оштећују озонски омотач, као и опремом и уређајима који их садрже*

Члан 51.*

Поступно смањивање потрошње супстанци које оштећују озонски омотач, поступање са тим супстанцама, производима и/или опремом који их садрже или се ослањају на њих, поступање са супстанцама које оштећују озонски омотач након престанка употребе производа и/или опреме који их садрже или се ослањају на њих, начин њиховог сакупљања, обнављања, обраде или уништавања, употребе и трајног одлагања, стављања у промет, начин обрачуна трошкова њихове поновне употребе, начин означавања производа и/или опреме који садрже супстанце које оштећују озонски омотач, процедуре за проверу испуштања из стационарне расхладне и климатизационе опреме, топлотних пумпи и система за заштиту од пожара који садрже три или више килограма супстанци које оштећују озонски омотач, као и поступање са климатизационим системима у одређеним моторним возилима који садрже те супстанце прописује Влада.*

Прописом из става 1. овог члана утврђују се услови које морају да испуне правна лица и предузетници који обављају делатност производње, инсталације, одржавања и/или сервисирања, сакупљања, обнављања и обраде, контролу употребе, стављања у промет, трајног одлагања и искључивања из употребе производа и/или опреме који садрже или се ослањају на супстанце које оштећују озонски омотач.*

Правна лица и предузетници који обављају делатност инсталације, одржавања или сервисирања, провере испуштања из производа и/или опреме и сакупљања супстанци које оштећују озонски омотач морају да имају запослене који поседују сертификат за обављање наведених делатности.*

За обављање делатности производње, инсталације, одржавања и/или сервисирања и искључивања из употребе производа и/или опреме који садрже супстанце које оштећују озонски омотач и делатности сакупљања, обнављања и обраде тих супстанци и стављања у промет обновљених и обрађених супстанци које оштећују озонски омотач, правна лица и предузетници морају да имају дозволу Министарства.*

Против акта из става 4. овог члана није дозвољена жалба већ се може покренути управни спор.*

*Службени гласник РС, број 10/2013

Поступање са одређеним флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште, као и опремом и уређајима који садрже ове гасове

Члан 52.*

Контролу емисија, листу и састав флуорованих гасова са ефектом стаклене баште и њихов потенцијал глобалног загревања, поступање са флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште, производима и/или опремом који их садрже или се ослањају на њих, поступање са флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште након престанка употребе производа и/или опреме који их садрже или се ослањају на њих, начин њиховог сакупљања, обнављања, обраде или уништавања, употребе и трајног одлагања, стављања у промет, начин обрачуна трошкова њихове поновне употребе, начин означавања производа и/или опреме који садрже флуороване гасове са ефектом стаклене баште, начин извештавања о флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште у складу са преузетим међународним обавезама, начин контроле употребе, процедуре за проверу испуштања из стационарне расхладне и климатизационе опреме, топлотних пумпи и система за заштиту од пожара који садрже три или више килограма флуорованих гасова са ефектом стаклене баште, као и поступање са климатизационим системима у одређеним моторним возилима, који садрже флуороване гасове са ефектом стаклене баште прописује Влада.*

Прописом из става 1. овог члана утврђују се услови које морају да испуне правна лица и предузетници који обављају делатност производње, инсталације, одржавања и/или сервисирања, сакупљања, обнављања и обраде, контролу употребе, стављања у промет, трајног одлагања и искључивања из употребе производа и/или опреме који садрже или се ослањају на флуороване гасове са ефектом стаклене баште.*

Правна лица и предузетници који обављају делатност инсталације, одржавања или сервисирања, провере испуштања из производа и/или опреме и сакупљања флуорованих гасова са ефектом стаклене баште морају да имају запослене који поседују сертификат за обављање наведених делатности.*

За обављање делатности производње, инсталације, одржавања и/или сервисирања и искључивања из употребе производа и/или опреме који садрже флуороване гасове са ефектом стаклене баште и делатности сакупљања, обнављања и обраде тих гасова и стављања у промет обновљених и обрађених флуорованих гасова са ефектом стаклене баште правна лица и предузетници морају да имају дозволу Министарства.*

Против акта из става 4. овог члана није дозвољена жалба већ се може покренути управни спор.*

**Службени гласник РС, број 10/2013*

Сертификација запослених у секторима који користе супстанце које оштећују озонски омотач и флуороване гасове са ефектом стаклене баште*

**Службени гласник РС, број 10/2013*

Члан 52а*

Услове, минималне захтеве и поступак за добијање, одузимање и обнављање сертификата за запослене код правних лица и/или предузетника који обављају делатност инсталације, одржавања или сервисирања и провере испуштања расхладне и климатизационе опреме и топлотних пумпи и система за заштиту од пожара који садрже или се ослањају на супстанце које оштећују озонски омотач или на флуороване гасове са ефектом стаклене баште, делатност сакупљања супстанци које оштећују озонски омотач или флуорованих гасова са ефектом стаклене баште из расхладне и климатизационе опреме и топлотних пумпи, система за заштиту од пожара и опреме која садржи раствараче и искључивања из употребе ове опреме и система, делатност сакупљања флуорованих гасова са ефектом стаклене баште из опреме за високонапонско прекидање и делатност сакупљања супстанци које оштећују озонски омотач и флуорованих гасова са ефектом стаклене баште из климатизационих система одређених моторних возила прописује Влада.*

**Службени гласник РС, број 10/2013*

Забране

Члан 53.

На територији Републике Србије забрањује се:

- 1) производња супстанци које оштећују озонски омотач;
- 2) увоз и/или извоз супстанци које оштећују озонски омотач, а које су утврђене потврђеним међународним уговором, односно производа и опреме који садрже ове супстанце, из земаља односно у земље које нису уговорне стране тог уговора;
- 3) увоз и/или извоз и стављање у промет без дозволе супстанци које оштећују озонски омотач и флуорованих гасова са ефектом стаклене баште;
- 4) увоз и/или извоз и стављање у промет нових производа и опреме који садрже супстанце које се контролилишу, а које оштећују озонски омотач изузев хлорофлуороугљоводоника;
- 5) испуштање супстанци које оштећују озонски омотач и флуорованих гасова са ефектом стаклене баште;

6) пуњење производа и опреме који садрже флуороване гасове са ефектом стаклене баште супстанцама које оштећују озонски омотач;

7) испирање супстанцама које оштећују озонски омотач;

8) брисана је (види члан 8. Закона - 10/2013-30)

9) стављање у промет на мало супстанци које оштећују озонски омотач и флуорованих гасова са ефектом стаклене баште;

10) увоз и/или извоз и стављање у промет коришћених производа и опреме који садрже супстанце које оштећују озонски омотач.

Евиденција о супстанцама које оштећују озонски омотач и флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште

Члан 54.

Министарство води евиденцију о увозу и/или извозу, стављању у промет и потрошњи супстанци које оштећују озонски омотач и флуорованих гасова са ефектом стаклене баште, односно производа и опреме који их садрже, правним лицима и предузетницима који се баве делатношћу увоза и/или извоза, стављања у промет, производње и одржавања производа и опреме који садрже те супстанце, сакупљања, обнављања и обраде супстанци које оштећују озонски омотач и флуорованих гасова са ефектом стаклене баште.

7. Остале мере за спречавање и смањење загађења ваздуха

Мере превенције и санације

Члан 55.

Постројење мора да се пројектује, гради и/или производи, опрема, користи и одржава тако да не испушта загађујуће материје у ваздух у количини већој од граничних вредности емисије.

Уколико дође до кvara уређаја којима се обезбеђује спровођење прописаних мера заштите или до поремећаја технолошког процеса, због чега долази до прекорачења граничних вредности емисије, оператер је дужан да квар или поремећај отклони, односно прилагоди рад насталој ситуацији или да обустави технолошки процес, како би се емисија свела на дозвољене границе у најкраћем року.

У случају прекорачења граничних вредности нивоа загађујућих материја у ваздуху оператер је дужан, када уочи или по налогу надлежног инспектора, да предузме техничко-технолошке мере или да обустави технолошки процес, како би се концентрације загађујућих материја свеле на прописане граничне вредности.

Оператер стационарног извора загађивања, код кога се у процесу обављања делатности могу емитовати гасови непријатног мириса, дужан је да примењује мере које ће довести до редукције мириса иако је концентрација емитованих материја у отпадном гасу испод граничне вредности емисије.

Дозвола за рад

Члан 56.

Новоизграђени или реконструисани стационарни извор загађивања за који није прописана обавеза издавања интегрисане дозволе, односно израде студије о процени утицаја на животну средину, може да почне са радом пошто прибави дозволу за рад.

Дозволу из става 1. овог члана издаје орган надлежан за послове заштите животне средине у форми решења.

На првостепено решење надлежног органа аутономне покрајине и надлежног органа јединице локалне самоуправе из става 2. овог члана може се изјавити жалба.

Првостепено решење Министарства из става 2. овог члана је коначно у управном поступку и против њега се може покренути управни спор.

Уз захтев за издавање дозволе из става 1. овог члана, прилаже се употребна дозвола или техничка документација за тај извор загађивања, као и друга документација неопходна за доношење решења, по налогу надлежног органа.

Надлежни орган издаје дозволу из става 1. овог члана ако утврди:

1) да је оператер предузео све планиране техничко-технолошке и друге мере заштите ваздуха од загађивања;

2) да су емисије загађујућих материја из тог стационарног извора загађивања испод прописаних граничних вредности емисије, односно да се радом тог стационарног извора загађивања неће погоршати квалитет ваздуха.

Надлежни орган ће привремено одобрити рад извора загађивања из става 1. овог члана ради прибављања резултата мерења емисије и/или нивоа загађујућих материја, ако та мерења нису обављена у току пробног рада.

Дозволом за рад из става 1. овог члана утврђује се да су испуњени услови заштите ваздуха од загађивања, одобрава рад стационарног извора загађивања и на основу резултата извршених мерења у складу са ставом 7. овог члана одређује учесталост мерења емисије и/или нивоа загађујућих материја.

Забрана рада

Члан 57.

Забрањује се рад новоизграђеног или реконструисаног стационарног извора загађивања ваздуха, као и обављање других активности на отвореном простору које могу довести до неконтролисаног ослобађања загађујућих материја, док се не прибави дозвола за рад из члана 56. став 1. овог закона.

Обавезе оператера

Члан 58.

Оператер је дужан да:

1) податке о стационарном извору загађивања и свакој његовој промени (реконструкцији) достави Министарству, односно Агенцији, надлежном органу аутономне покрајине и надлежном органу јединице локалне самоуправе;

2) обезбеди редовни мониторинг емисије и да о томе води евиденцију;

3) обезбеди континуална мерења емисије када је то прописано за одређене загађујуће материје и/или изворе загађивања самостално, путем аутоматских уређаја за континуално мерење, уз сагласност Министарства;

4) обезбеди контролна мерења емисије преко овлашћеног правног лица, ако мерења емисије обавља самостално;

5) обезбеди прописана повремена мерења емисије, преко овлашћеног правног лица, два пута годишње, уколико не врши континуално мерење емисије;

6) обезбеди праћење квалитета ваздуха по налогу надлежног инспекцијског органа, самостално или преко овлашћеног правног лица;

7) води евиденцију о обављеним мерењима са подацима о мерним местима, резултатима и учесталости мерења и достави податке у форми прописаног извештаја Министарству, односно Агенцији, надлежном органу аутономне покрајине и надлежном органу јединице локалне самоуправе и то за мерења из става 1. тач. 2) и 3) овог члана једном у три месеца у року од 15 дана од истека тромесечја, за мерења из става 1. тачка 5) овог члана у року од 30 дана од дана извршеног мерења, за мерења на годишњем нивоу у виду годишњег извештаја најкасније до 31. јануара текуће године за претходну календарску годину;

8) води евиденцију о врсти и квалитету сировина, горива и отпада у процесу спаљивања;

9) води евиденцију о раду уређаја за спречавање или смањивање емисије загађујућих материја, као и мерних уређаја за мерење емисије.

Оператер је дужан да о свом трошку спроведе мере за смањење емисија загађујућих материја утврђених планом за своје стационарне изворе загађивања ваздуха.

VI. ПОСЛОВИ МЕРЕЊА ЕМИСИЈЕ И НИВОА ЗАГАЂУЈУЋИХ МАТЕРИЈА У ВАЗДУХУ

Овлашћена правна лица

Члан 59.

Овлашћена правна лица која имају дозволу за мониторинг квалитета ваздуха дужна су да мерење квалитета ваздуха обављају у складу са актом из члана 9. став 3. и члана 18. став 1. овог закона.

Овлашћена правна лица која имају дозволу за мерење емисије из стационарних извора загађивања дужна су да мерење емисије обављају у складу са актом из чл. 41. и 42. овог закона.

Правно лице из члана 15. став 8. дужно је да праћење рада аутоматских станица и прикупљање података врши у складу са актом из члана 9. став 3. и члана 18. став 1. овог закона.

Дозвола за правна лица

Члан 60.

Овлашћена правна лица из члана 59. ст. 1. и 2. овог закона могу да врше мерење по добијању дозволе Министарства, уколико испуњавају услове у погледу кадрова, опреме и простора, као и ако су технички оспособљена према захтевима стандарда SRPS ISO 17025.

Ближе услове за издавање дозволе из става 1. овог члана, као и услове које треба да испуни правно лице из члана 15. став 8. овог закона прописује Министар.

Дозвола за мерење квалитета ваздуха и/или емисије одузеће се ако овлашћено правно лице престане да испуњава прописане услове и ако се утврди да овлашћено правно лице ове послове не обавља у складу са издатом дозволом и актима из члана 9. став 3, члана 18. став 1. овог закона односно чл. 41. и 42. овог закона.

На решење којим се издаје или одузима дозвола из става 1. овог члана није дозвољена жалба, али се може покренути управни спор.

Сагласност за оператере

Члан 61.

Оператер који самостално врши мерење квалитета ваздуха и/или емисије, мерења мора вршити у складу са актима из члана 9. став 3. и члана 18. став 1. овог закона, односно чл. 41. и 42. овог закона.

Оператер из става 1. овог члана мора да прибави сагласност Министарства у форми решења под условом да, у оквиру своје регистроване делатности, самостално обавља послове мерење квалитета ваздуха и/или емисије и да је стручно и технички оспособљен према захтевима стандарда SRPS ISO 17025.

Ближе услове за издавање сагласности из става 2. овог члана прописује министар у складу са чланом 60. став 2. овог закона.

Решење из става 2. овог члана је коначно у управном поступку и против њега се може покренути управни спор.

Стручна и техничка оспособљеност

Члан 62.

Правно лице из члана 59. ст. 1. и 2. и члана 61. став 1. овог закона може да добије дозволу, односно сагласност за вршење послова из члана 60. став 1. и члана 61. став 1. овог закона уз услов да је стручно и технички оспособљено што доказује потврдом издатом од стране националног акредитационог тела.

Оцењивање стручне и техничке оспособљености из става 1. овог члана врши Акредитационо тело Србије.

Одузимање дозволе и сагласности

Члан 63.

Министарство ће на основу извештаја инспектора животне средине одузети дозволу из члана 60. став 1. овог закона, односно сагласност из члана 61. став 2. овог закона.

Против управног акта из става 1. овог члана није допуштена жалба али се може покренути управни спор.

Ревизија дозвола и сагласности

Члан 64.

Ревизија издатих дозвола, односно сагласности врши се једном годишње или на захтев овлашћеног правног лица, односно оператера.

Министарство једном годишње у „Службеном гласнику Републике Србије” објављује списак правних лица из члана 59. ст. 1. и 2. овог закона којима је издата дозвола из члана 60. став 1. овог закона.

VII. ИНФОРМИСАЊЕ И ИЗВЕШТАВАЊЕ

Информисање

Члан 65.

Надлежни орган дужан је да обавештава друге органе и организације и јавност путем електронских и штампаних медија најмање у једном локалном листу на сваком од службених језика, као и путем Интернета о:

- 1) квалитету ваздуха;
- 2) плановима квалитета ваздуха и одлагања на одређено време постизања граничне вредности за азотдиоксид, бензен и суспендоване честице PM_{10} ;
- 3) плановима за достизање циљних вредности у зонама и агломерацијама у којима је дошло до прекорачења циљних вредности;
- 4) годишњем извештају о свим загађујућим материјама које су обухваћене овим законом.

Садржај информација о квалитету ваздуха

Члан 66.

Информација о квалитету ваздуха из члана 65. тачка 1) овог закона садржи нарочито:

- 1) ажуриране податке о концентрацијама загађујућих материја у ваздуху које су обухваћене овим законом, а нарочито сумпордиоксид, азотдиоксид, суспендоване честице (PM_{10}), приземни озон и угљенмоноксид;
- 2) просечне вредности концентрација у ваздуху у просечном периоду за приземни озон, граничне вредности за заштиту здравља људи, концентрације опасне по здравље људи, критичне нивое за заштиту вегетације, циљну и граничну вредност за $PM_{2,5}$.

У случају прекорачења концентрације опасне по здравље људи и концентрације о којој се извештава јавност надлежни орган обавештава јавност о локацији или подручју прекорачења, врсти концентрације која је прекорачена (концентрација о којој се извештава јавност или која је опасна по здравље људи), времену почетка и трајању прекорачења, највишој једночасовној концентрацији, односно највишој осмочасовној средњој концентрацији у случају приземног озона, географском подручју на коме се очекује прекорачење концентрације о којој се извештава јавност и/или која је опасна по здравље људи, прогнозама за наредни период са очекиваним променама загађења са проценом промене, подацима за посебно осетљиве групе становништва, могућим ефектима по здравље и препорученом понашању (подаци о посебно осетљивим групама, опис могућих симптома, предузимање препоручених мера, нове информације о току догађаја) и подацима о превентивним мерама за смањење загађења.

У случају процењеног наставка прекорачења надлежни орган ће предузети практичне мере.

Рокови за информисање јавности

Члан 67.

Надлежни орган обавештава јавност:

1) о квалитету ваздуха, у облику Годишњег извештаја о стању квалитета ваздуха, до 31. јула текуће године за претходну годину, а после 2012. године до 28. фебруара текуће године за претходну годину;

2) о плановима квалитета ваздуха и одлагања на одређено време постизања циљне вредности за азот диоксид или бензен и суспендоване честице PM₁₀, у року од осам дана од дана усвајања;

3) о плановима за достизање циљних вредности у зонама и агломерацијама у којима је дошло до прекорачења циљних вредности, у року од осам дана од дана усвајања.

Годишњи извештај о стању квалитета ваздуха у Републици Србији припрема и објављује Агенција.

Агенција једном месечно објављује извештаје о стању квалитета ваздуха, а на основу података из државне и локалних мрежа.

VIII. ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ

Садржина информационог система квалитета ваздуха

Члан 68.

Информациони систем квалитета ваздуха саставни је део јединственог информационог система заштите животне средине и садржи:

1) податке државне мреже и локалних мрежа за праћење квалитета ваздуха, као и податке који су добијени мерењем од стране оператера;

2) податке о супстанцама које оштећују озонски омотач;

3) *престала је да важи (види члан 82. Закона - 26/2021-3)*

4) податке из Националног инвентара ненамерно испуштених дуготрајних органских загађујућих супстанци;

5) мере и планове за заштиту и побољшање квалитета ваздуха;

6) *престала је да важи (види члан 82. Закона - 26/2021-3)*

7) мере и планове за заштиту озонског омотача;

8) податке о прекорачењу концентрација опасних по здравље људи и мере заштите здравља људи и животне средине у таквим случајевима;

9) податке о органима државне управе и о овлашћеним правним лицима која обављају послове мониторинга квалитета ваздуха и мерења нивоа загађујућих материја и емисије;

10) податке из регистра извора загађивања ваздуха;

11) податке о извршеном инспекцијском надзору и изреченим мерама;

12) друге податке од значаја за квалитет ваздуха.

Влада прописује методологију прикупљања података за Национални инвентар ненамерно испуштених дуготрајних органских загађујућих супстанци.

Информациони систем квалитета ваздуха за Републику Србију води Агенција.

Државни органи и организације, оператери и овлашћена правна лица дужни су да благовремено и без накнаде достављају податке из своје надлежности, као и друге податке који су потребни за вођење информационог система о квалитету ваздуха Агенцији у циљу израде планова и извештаја, у складу са овим законом.

Агенција је дужна да на прописан начин прикупља и уноси податке у информациони систем квалитета ваздуха.

Размена информација и података из информационог система

Члан 69.

Подаци из информационог система квалитета ваздуха се користе за размену информација о мерним местима у државној и локалној мрежи, техникама мерења, као и за размену података добијених праћењем квалитета ваздуха у државној и локалним мрежама и података о емисијама из извора загађивања ваздуха за потребе извештавања у складу са преузетим међународним обавезама.

Министар прописује начин размене информација из става 1. овог члана.

Посредовање у размени података

Члан 70.

Министарство посредује и размењује податке о квалитету ваздуха и емисијама са међународним организацијама и другим државама у складу са потврђеним међународним уговорима.

Агенција посредује и размењује податке са Европском агенцијом за заштиту животне средине и Европском мрежом за информације и посматрање.

IX. ФИНАНСИРАЊЕ ЗАШТИТЕ И ПОБОЉШАЊА КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА

Извори финансирања

Члан 71.*

Средства за финансирање заштите и унапређења квалитета ваздуха обезбеђују се у буџету Републике Србије и из обавезе оператера у складу са законом.*

Средства за финансирање заштите и побољшања квалитета ваздуха обезбеђују се и у буџету аутономне покрајине и буџету јединице локалне самоуправе, у складу са законом.*

*Службени гласник РС, број 10/2013

Коришћење средстава

Члан 72.

Средства из члана 71. овог закона користе се за:

- 1) оцењивање квалитета ваздуха и разврставање зона и агломерација према категоријама квалитета ваздуха;
- 2) одржавање, функционисање и развој државне мреже;
- 3) реализацију програма контроле квалитета ваздуха у државној мрежи;
- 4) мерења посебне намене;
- 5) спровођење мера за смањење утицаја загађеног ваздуха на промену климе и заштиту озонског омотача;
- 6) извршавање обавеза преузетих међународним уговорима;
- 7) успостављање и одржавање регистра извора загађивања ваздуха и информационог система квалитета ваздуха;
- 8) реализацију акционог плана, планова квалитета ваздуха и краткорочних акционих планова;
- 9) финансирање и/или суфинансирање стручних и научних истраживања потребних за остваривање циљева овог закона;

- 10) суфинансирање инвестиција које ће допринети битном смањењу загађивања ваздуха;
- 11) финансирање и/или суфинансирање других пројеката, програма и мера у циљу заштите и побољшања квалитета ваздуха;
- 12) подстицање чистијих технологија и примену најбоље доступних техника за рад постројења и обављање активности;
- 13) примену технологије и производа који смањују загађивање ваздуха;
- 14) суфинансирање превентивних и интервентних мера у ванредним околностима загађивања ваздуха и оспособљавање за реаговање у случају удеса.

X. НАДЗОР

Надзор над радом

Члан 73.

Министарство врши надзор над радом Агенције, надлежног органа аутономне покрајине, надлежног органа јединице локалне самоуправе, као и овлашћених правних лица у вршењу поверених послова.

Инспекцијски надзор

Члан 74.

Инспекцијски надзор над применом одредаба овог закона и прописа донетих за његово извршавање врши Министарство, ако овим законом није друкчије прописано.

Инспекцијски надзор врши инспектор за заштиту животне средине (у даљем тексту: инспектор) у оквиру делокруга утврђеног овим законом.

Аутономној покрајини поверавају се послови инспекцијског надзора над спровођењем мера заштите ваздуха од загађивања у објектима за које надлежни орган аутономне покрајине издаје одобрење за градњу, односно употребну дозволу.

Јединици локалне самоуправе поверавају се послови инспекцијског надзора над спровођењем мера заштите ваздуха од загађивања у објектима за које надлежни орган јединице локалне самоуправе издаје одобрење за градњу, односно употребну дозволу.

Граду, односно граду Београду поверава се вршење инспекцијског надзора над спровођењем мера заштите ваздуха од загађивања у објектима за које надлежни орган града, односно града Београда издаје одобрење за градњу, односно употребну дозволу.

Права и дужности инспектора

Члан 75.

У вршењу послова инспекцијског надзора инспектор има право и дужност да утврђује:

- 1) да ли је извор загађивања ваздуха пројектован, изграђен, опремљен, коришћен и одржаван тако да емисија буде у прописаним границама;
- 2) да ли су у случају прекорачења граничних вредности емисије и/или нивоа загађујућих материја у ваздуху предузете прописане, односно наложене мере;
- 3) да ли је оператер прибавио дозволу за рад стационарног извора загађивања пре почетка рада;
- 4) да ли се рад стационарног извора загађивања или друга активност обавља противно прописаној забрани;
- 5) да ли је оператер обезбедио прописана мерења емисије и/или нивоа загађујућих материја у ваздуху и да ли води евиденцију о извршеним мерењима;
- 6) да ли оператер води евиденцију о врсти и квалитету сировина и горива;

7) да ли оператер води евиденцију о раду уређаја за спречавање или смањивање емисије загађујућих материја и мерних уређаја за мерење емисије и да ли су ти уређаји постављени и одржавани у складу са овим законом;

8) да ли се послови мерења емисије и праћења квалитета ваздуха обављају на прописани начин;

9) да ли се са супстанцама које оштећују озонски омотач и флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште, као и производима који садрже те супстанце или су помоћу њих произведени поступа у складу са овим законом;

10) да ли послове сервисирања и искључивања из употребе односно сакупљања, обнављања и обраде обављају лица која имају дозволу, као и да ли та лица испуњавају прописане услове;

11) да ли су предузете прописане мере за производњу, испуштање у ваздух, продају, увоз, извоз и употребу супстанци које оштећују озонски омотач и флуорованих гасова са ефектом стаклене баште, као и производа који садрже те супстанце односно да ли су прекорачене дозвољене годишње количине и да ли се супстанце користе у дозвољене сврхе;

12) да ли се увоз и извоз супстанци које оштећују озонски омотач и флуорованих гасова са ефектом стаклене баште врши на основу дозволе и да ли се о томе воде евиденције;

13) да ли је поступљено у складу са налогом инспектора;

14) да ли се примењују и друге прописане мере за спречавање и смањивање загађивања ваздуха.

Овлашћења инспектора

Члан 76.

У вршењу послова из члана 75. овог закона инспектор је овлашћен да:

1) нареди извршавање прописаних обавеза у одређеном року и да привремено забрани рад ако се налог у остављеном року не изврши;

2) привремено забрани рад стационарног извора загађивања или наложи предузимање других одговарајућих мера заштите док се емисија и нивои загађујућих материја у ваздуху не сведу на прописане граничне вредности;

3) нареди прибављање резултата мерења емисије и/или нивоа загађујућих материја у ваздуху преко овлашћеног правног лица и привремено забрани рад ако се резултати мерења не доставе на увид у остављеном року;

4) нареди контролна мерења емисије и/или нивоа загађујућих материја у ваздуху преко другог овлашћеног правног лица, кад оператер самостално или преко одређеног овлашћеног правног лица врши мерења, а резултати извршених мерења пружају основ за то;

5) предложи одузимање овлашћења за обављање послова мерења емисије и/или праћење квалитета ваздуха уколико се ти послови не обављају у складу са законом;

6) забрани рад стационарног извора загађивања или другу активност која се обавља противно овом закону;

7) забрани поступање са супстанцама које оштећују озонски омотач и флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште као и производима који садрже те супстанце или су помоћу њих произведени противно овом закону;

8) забрани послове сервисирања и искључивања из употребе односно сакупљања, обнављања и обраде производа који садрже супстанце које оштећују озонски омотач или флуороване гасове са ефектом стаклене баште ако утврди да их обавља лице које за то нема дозволу, односно предложи одузимање дозволе за обављање тих послова, ако лице престане да испуњава прописане услове;

9) забрани увоз и/или извоз супстанци које оштећују озонски омотач или флуорованих гасова са ефектом стаклене баште за које није издата дозвола;

10) у поступку принудног извршења решења изврши печатање стационарног извора загађивања или одреди други начин принудног извршења, у складу са законом;

11) нареди отклањање других утврђених неправилности или извршење других прописаних обавеза у остављеном року.

У вршењу надзора над применом мера заштите ваздуха од загађивања инспектор има и овлашћења утврђена другим прописима.

О сваком извршеном инспекцијском прегледу и радњама инспектор саставља записник који садржи налаз стања, предложене и наложене мере и доставља га правном лицу или предузетнику у коме је надзор извршен.

У случају предузимања изузетно хитних мера ради отклањања непосредне опасности по живот и здравље људи, инспектор може решење из става 1. овог члана донети и усмено и наредити његово извршење без одлагања.

Усмено решење ће се на захтев странке издати и у писменом облику најкасније у року од осам дана од дана подношења захтева.

Захтев за издавање писменог решења се може поднети у року од два месеца од дана доношења усменог решења.

Обавезе оператера, другог правног лица и предузетника у поступку инспекцијског надзора

Члан 77.

Оператер, друго правно лице и предузетник дужан је да инспектору при вршењу надзора омогући:

1) преглед пословних и других просторија у којима се обавља делатност, као и преглед објеката, постројења, уређаја, предмета и др;

2) присуство најмање једног запосленог лица овлашћеног за пружање потребних информација, обавештења, као и давање података, аката, евиденција и друге документације;

3) увид у примењене мере заштите ваздуха.

Оператер, друго правно лице и предузетник дужан је да поступи по налогу инспектора.

XI. НАДЛЕЖНОСТ ЗА РЕШАВАЊЕ О ЖАЛБИ

Члан 78.

На решење инспектора из члана 76. став 1. овог закона може се изјавити жалба Министру у року од 15 дана од дана пријема решења.

Жалба на решење инспектора не одлаже његово извршење.

О жалби на првостепено решење надлежног органа општине, односно града, односно града Београда, које је донето у вршењу поверених послова, решава Министар.

О жалби на првостепено решење надлежног органа општине, односно града са територије аутономне покрајине, решава надлежни орган аутономне покрајине.

О жалби на првостепено решење надлежног органа аутономне покрајине решава Министар.

О жалби на првостепено решење решава Министар, односно надлежни орган аутономне покрајине, у року од 30 дана од дана пријема жалбе.

О жалби на првостепено решење Министарства, решава Влада.

XII. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Привредни преступ

Члан 79.

Новчаном казном од 1.500.000 до 3.000.000 динара казниће се за привредни преступ правно лице ако:

- 1) не примењује мере у циљу смањења емисија испарљивих органских једињења (члан 44. став 1. и члан 45. став 1);
- 2) производи супстанце које оштећују озонски омотач (члан 53. став 1. тачка 1);
- 3) увози и/или извози супстанце које оштећују озонски омотач, односно производе и опрему која садржи ове супстанце, а које су утврђене ратификованим међународним уговором из земаља, односно у земље које нису стране уговорнице тог уговора (члан 53. став 1. тачка 2);
- 4) увози и/или извози и ставља у промет супстанце које оштећују озонски омотач и флуороване гасове са ефектом стаклене баште без дозволе (члан 53. став 1. тачка 3);
- 5) пројектује, гради и/или производи, опрема, користи и одржава изворе загађивања ваздуха који испуштају загађујуће материје у ваздух у количини већој од граничних вредности емисије (члан 55. став 1);
- 6) не отклони квар или поремећај, односно не прилагоди рад насталој ситуацији или не обустави технолошки процес, како би се емисија свела на дозвољене границе у најкраћем року у складу са чланом 55. став 2. овог закона;
- 7) не предузме техничко-технолошке мере или не обустави технолошки процес, како би се концентрације загађујућих материја свеле на прописане граничне вредности нивоа у складу са чланом 55. став 3. овог закона;
- 8) не примењује мере које могу да доведу до редукције мириса иако је концентрација емитованих материја у отпадном гасу испод граничне вредности емисије у складу са чланом 55. став 4. овог закона;
- 9) новоизграђени или реконструисани стационарни извор загађивања ваздуха отпочне са радом без дозволе за рад из члана 56. став 1. овог закона;
- 10) не обезбеди редовни мониторинг емисије и да о томе не води евиденцију (члан 58. став 1. тачка 2);
- 11) не обезбеди континуална мерења емисије када је то прописано за одређене загађујуће материје и/или изворе загађивања самостално, путем аутоматских уређаја за континуално мерење (члан 58. став 1. тачка 3);
- 12) не обезбеди контролна мерења емисије преко овлашћеног правног лица, ако мерења емисије обавља самостално (члан 58. став 1. тачка 4);
- 13) не обезбеди прописана повремена мерења емисије, преко овлашћеног правног лица, два пута годишње, уколико не врши континуално мерење емисије (члан 58. став 1. тачка 5);
- 14) не обезбеди праћење квалитета ваздуха по налогу надлежног инспекцијског органа, самостално или преко овлашћеног правног лица (члан 58. став 1. тачка 6).

За привредни преступ из става 1. овог члана може се изрећи новчана казна у сразмери са висином учињене штете, неизвршене обавезе или вредности робе или друге ствари која је предмет привредног преступа, а највише до двадесетоструког износа учињене штете, неизвршене обавезе или вредности робе или друге ствари која је предмет привредног преступа.

За привредни преступ из става 1, овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 100.000 до 200.000 динара.

Заштитне мере

Члан 80.

За привредни преступ из члана 79. овог закона може се изрећи и заштитна мера:

- 1) забрана правном лицу да се бави одређеном привредном делатношћу у трајању од пет до десет година;
- 2) забрана одговорном лицу да врши одређене дужности у трајању од три до десет година.

Прекршаји

Члан 81.

Новчаном казном од 500.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај правно лице ако:

- 1) не изради План оператера за смањење емисија из стационарних извора из члана 39. ст. 1. и 2. овог закона;
- 2) не обезбеди обуку запослених према програму стручног усавршавања у складу са чланом 51. став 3. овог закона;
- 3) обавља делатност производње, одржавања и/или поправке производа који садрже супстанце које оштећују озонски омотач без дозволе Министарства (члан 51. став 4);
- 4) увози и/или извози и ставља у промет нове производе и опрему које користе контролисане супстанце које оштећују озонски омотач изузев хлорофлуороугљоводоника (члан 53. став 1. тачка 4);
- 5) испушта супстанце које оштећују озонски омотач и флуороване гасове са ефектом стаклене баште (члан 53. став 1. тачка 5);
- 6) пуни системе који користе флуороване гасове са ефектом стаклене баште супстанцама које оштећују озонски омотач (члан 53. став 1. тачка 6);
- 7) испира супстанцама које оштећују озонски омотач (члан 53. став 1. тачка 7);
- 8) ставља у промет и користи резервоаре за једнократну употребу у којима се складиште супстанце које оштећују озонски омотач и флуоровани гасови са ефектом стаклене баште (члан 53. став 1. тачка 8);
- 9) ставља у промет на мало супстанце које оштећују озонски омотач и флуороване гасове са ефектом стаклене баште (члан 53. став 1. тачка 9);
- 10) податке о стационарном извору загађивања ваздуха и свакој његовој промени (реконструкцији) не достави Министарству, односно Агенцији, надлежном органу аутономне покрајине и надлежном органу јединице локалне самоуправе (члан 58. став 1. тачка 1);
- 11) не води евиденцију о обављеним мерењима с подацима о мерним местима, резултатима и учесталости мерења (члан 58. став 1. тачка 7);
- 12) не води евиденцију о врсти и квалитету сировина, горива и отпада у процесу спаљивања (члан 58. став 1. тачка 8);
- 13) не води евиденцију о раду уређаја за спречавање или смањивање емисије загађујућих материја, као и мерних уређаја за мерење емисије (члан 58. став 1. тачка 9);
- 14) мерење квалитета ваздуха и/или емисије не обавља у складу чланом 59. овог закона;
- 15) отпочне вршење мерења пре добијања дозволе Министарства (члан 60. став 1);
- 16) мерење квалитета ваздуха и/или емисије не обавља у складу чланом 61. став 1. овог закона;
- 17) отпочне вршење мерења без сагласности Министарства (члан 61. став 2).

За прекршај из става 1. овог члана може се изрећи новчана казна у сразмери са висином причињене штете или неизвршене обавезе, вредности робе или друге ствари која је предмет прекршаја, а највише до двадесетоструког износа тих вредности.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се новчаном казном од 25.000 до 50.000 динара и одговорно лице у правном лицу.

За прекршај из става 1. овог члана правном лицу може се изрећи и заштитна мера забране вршења одређене делатности у трајању до три године, а одговорном лицу да врши одређене послове у трајању до једне године.

Члан 82.

Новчаном казном од 250.000 до 500.000 динара казниће се за прекршај предузетник ако:

- 1) не изради План оператера за смањење емисија из стационарних извора загађивања из члана 39. ст. 1. и 2. овог закона;
- 2) не примењује мере у циљу смањења емисија испарљивих органских једињења (члан 44. став 1. и члан 45. став 1);
- 3) не обезбеди обуку запослених према програму стручног усавршавања у складу са чланом 51. став 3. овог закона;
- 4) обавља делатност производње, одржавања, и/или поправке производа који садрже супстанце које оштећују озонски омотач без дозволе Министарства (члан 51. став 4);
- 5) производи супстанце које оштећују озонски омотач (члан 53. став 1. тачка 1);
- 6) увози и/или извози супстанце које оштећују озонски омотач, односно производе и опрему која садржи ове супстанце, а које су утврђене ратификованим међународним уговором из земаља, односно у земље које нису стране уговорнице тог уговора (члан 53. став 1. тачка 2);
- 7) увози и/или извози и ставља у промет супстанце које оштећују озонски омотач и флуороване гасове са ефектом стаклене баште без дозволе (члан 53. став 1. тачка 3);
- 8) увози и/или извози и ставља у промет нове производе и опрему које користи контролисане супстанце које оштећују озонски омотач изузев хлорофлуороугљоводоника (члан 53. став 1. тачка 4);
- 9) испушта супстанце које оштећују озонски омотач и флуоровани гасови са ефектом стаклене баште (члан 53. став 1. тачка 5);
- 10) пуни системе који користе флуороване гасове са ефектом стаклене баште супстанцама које оштећују озонски омотач (члан 53. став 1. тачка 6);
- 11) испира супстанцама које оштећују озонски омотач (члан 53. став 1. тачка 7);
- 12) ставља у промет и користи резервоаре за једнократну употребу у којима се складиште супстанце које оштећују озонски омотач и флуороване гасове са ефектом стаклене баште (члан 53. став 1. тачка 8);
- 13) ставља у промет на мало супстанце које оштећују озонски омотач и флуороване гасове са ефектом стаклене баште (члан 53. став 1. тачка 9);
- 14) не отклони квар или поремећај, односно не прилагоди рад насталој ситуацији или не обустави технолошки процес, како би се емисија свела на дозвољене границе у најкраћем року сагласно члану 55. став 2. овог закона;
- 15) не предузме техничко-технолошке мере или обустави технолошки процес, како би се концентрације загађујућих материја свеле на прописане граничне вредности нивоа у складу са чланом 55. став 3. овог закона;
- 16) не примењује мере које могу да доведу до редукције мириса иако је концентрација емитованих материја у отпадном гасу испод граничне вредности емисије у складу са чланом 55. став 4. овог закона;
- 17) податке о стационарном извору загађивања ваздуха и свакој његовој промени (реконструкцији) не достави Министарству, односно Агенцији, надлежном органу аутономне покрајине и надлежном органу јединице локалне самоуправе (члан 58. став 1. тачка 1);
- 18) не обезбеди редовни мониторинг емисије и о томе не води евиденцију (члан 58. став 1. тачка 2);
- 19) не обезбеди континуална мерења емисије када је то прописано за одређене загађујуће материје и/или изворе загађивања самостално, путем аутоматских уређаја за континуално мерење (члан 58. став 1. тачка 3);
- 20) не обезбеди контролна мерења емисије преко овлашћеног правног лица, ако мерења емисије обавља самостално (члан 58. став 1. тачка 4);
- 21) не обезбеди прописана повремена мерења емисије, преко овлашћеног правног лица, два пута годишње, уколико не врши континуално мерење емисије (члан 58. став 1. тачка 5);

22) не обезбеди праћење квалитета ваздуха по налогу надлежног инспекцијског органа, самостално или преко овлашћеног правног лица (члан 58. став 1. тачка 6);

23) не води евиденцију о обављеним мерењима са подацима о мерним местима, резултатима и учесталости мерења (члан 58. став 1. тачка 7);

24) не води евиденцију о врсти и квалитету сировина, горива и отпада у процесу спаљивања (члан 58. став 1. тачка 8);

25) не води евиденцију о раду уређаја за спречавање или смањивање емисије загађујућих материја, као и мерних уређаја за мерење емисије (члан 58. став 1. тачка 9);

26) отпочне да врши мерења без сагласности Министарства (члан 61. став 2).

За прекршај из става 1. овог члана може се изрећи новчана казна у сразмери са висином причињене штете или неизвршене обавезе, вредности робе или друге ствари која је предмет прекршаја, а највише до двадесетоструког износа тих вредности.

За прекршај из става 1. овог члана предузетнику се може изрећи и заштитна мера забране вршења одређене делатности у трајању до три године.

Члан 83.

Новчаном казном 25.000 до 50.000 казниће се за прекршај одговорно лице у органу државне управе, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, односно у имаоцу јавних овлашћења и овлашћеном правном лицу ако:

1) не обезбеђује мониторинг квалитета ваздуха (члан 9. став 2);

2) не врши праћење квалитета ваздуха у државној мрежи у складу са Програмом контроле квалитета ваздуха (члан 13. став 3);

3) не обавља мониторинг квалитета ваздуха у локалној мрежи према програму који за своју територију доноси надлежни орган аутономне покрајине и надлежни орган јединице локалне самоуправе (члан 15. став 3);

4) мерења посебне намене не обавља преко надлежних органа државне управе или овлашћеног правног лица (члан 16. став 3);

5) не достави Агенцији податке о квалитету ваздуха добијене контролом квалитета ваздуха из државне и локалне мреже, као и резултате мерења посебне намене у прописаном року (члан 17. став 1);

6) не обавести јавност путем радија, телевизије, дневних новина, интернета и/или на други погодан начин о прекораченим концентрацијама захтева квалитета ваздуха из члана 18. став 1. или концентрацијама за поједине загађујуће материје опасне по људско здравље (члан 23);

7) не донесе Планове квалитета ваздуха у складу са чланом 31. овог закона;

8) не донесе краткорочне акционе планове у случајевима из члана 33. овог закона;

9) краткорочне акционе планове и информације о њиховој примени не учини доступним јавности и заинтересованим организацијама (члан 35);

10) не води евиденцију о увозу/извозу, стављању у промет и потрошњи супстанци које оштећују озонски омотач и флуорованих гасова са ефектом стаклене баште, односно производа који их садрже, правним лицима, односно предузетницима који се баве делатношћу увоза/извоза, стављања у промет, производње и одржавања производа који садрже те супстанце, сакупљања, обнављања и обраде супстанци које оштећују озонски омотач и флуорованих гасова са ефектом стаклене баште (члан 54).

За прекршај из става 1. овог члана одговорном лицу у органу управе, односно јединици локалне самоуправе, односно организацији која врши јавна овлашћења, односно овлашћеном правном лицу може се уз изречену казну изрећи и заштитна мера забране вршења одређених послова у трајању до једне године.

XIII. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 84.

Стратегија заштите ваздуха биће донета у року од две године од дана ступања на снагу овог закона.

Национални програм за постепено смањивање годишњих максималних националних емисија загађујућих материја биће донет у року од годину дана од дана када ЕУ утврди годишње максималне националне емисије за Републику Србију.

Подзаконски акти за спровођење овог закона биће донети у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона, осим подзаконских аката из члана 44. став 2, члана 45. став 3. и члана 52. став 1, који ће бити донети у року од две године од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 85.

Квалитет ваздуха биће оцењен у складу са одредбама овог закона у року од две године од дана његовог ступања на снагу.

Информациони систем квалитета ваздуха биће успостављен у року од две године од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 86.

Правна лица овлашћена за мерење квалитета ваздуха и/или емисије на основу закона којим се уређује заштита животне средине дужна су да у року од тридесет дана од дана ступања на снагу акта из члана 60. став 2. овог закона поднесу захтев за добијање дозволе за обављање послова мерења квалитета ваздуха и/или емисије, у противном добијено овлашћење престаје да важи.

Оператер који самостално врши мерење квалитета ваздуха и/или емисије дужан је да у року од тридесет дана од дана ступања на снагу акта из члана 61. став 3. овог закона поднесе захтев за добијање сагласности за обављање послова мерења квалитета ваздуха и/или емисије.

Члан 87.

До доношења подзаконских аката на основу овлашћења из овог закона примењиваће се одговарајући подзаконски акти донети на основу Закона о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 66/91, 83/92, 53/93 – др. закон, 67/93 – др. закон, 48/94 – др. закон, 53/95 и 135/04).

Члан 88.

Поступци покренути по одредбама Закона о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 66/91, 83/92, 53/93 – др. закон, 67/93 – др. закон, 48/94 – др. закон, 53/95 и 135/04) окончаће се по одредбама тог закона.

Члан 89.

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе одредбе којима се уређује заштита ваздуха из Закона о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 66/91, 83/92, 53/93 – др. закон, 67/93 – др. закон, 48/94 – др. закон, 53/95 и 135/04).

Члан 90.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

ОДРЕДБЕ КОЈЕ НИСУ УНЕТЕ У "ПРЕЧИШЋЕН ТЕКСТ" ЗАКОНА

Закон о изменама и допунама Закона о заштити ваздуха: "Службени гласник РС", број 10/2013-30

Члан 10.

Стратегија заштите ваздуха биће донета до 1. јануара 2015. године.

Национални програм за постепено смањивање годишњих максималних националних емисија загађујућих материја биће донет у року од годину дана од дана доношења прописа из члана 4. овог закона.

Подзаконски акти за спровођење овог закона из чл. 2, 3, 5, 6. и 7. биће донети до 31. децембра 2013. године, а подзаконски акт из члана 4. до 31. децембра 2015. године.

Члан 11.

Оператер који самостално врши мерења квалитета ваздуха и/или емисија, дужан је да захтев за добијање сагласности за обављање послова мерења квалитета ваздуха и/или емисија поднесе до 30. јуна 2013. године.

Члан 12.

До доношења подзаконских аката на основу овлашћења из овог закона примењиваће се одговарајући подзаконски акти донети на основу Закона о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 66/91, 83/92, 53/93 – др. закон, 67/93 – др. закон, 48/94 – др. закон, 53/95 и 135/04) и Закона о заштити ваздуха („Службени гласник РС”, број 36/09).

Члан 13.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.